

Impulz

2012

- **George Weigel: *Prečo sa dospelí dávajú krstiť?* (1, s. 25–26)**

- Existuje presne toľko dôvodov pre konverziu, ako je konvertitov.
- Ak existuje nejaké spojenie medzi (...) rozdielnymi (...) [konvertitmi], môže byť toto: Muži a ženy intelektu, kultúry a úspechu nachádzali v katolicizme to, čo blahoslavený Ján Pavol II. nazýval „symfóniou pravdy“. Táto bohatá a zložitá symfónia a harmónia, ktoré ponúka, je príťažlivou, presvedčivou a neodolateľnou alternatívou roztrieštenosti moderného a postmoderného intelektuálneho a kultúrneho života, kde máločo spolu pasuje a väčšina je kakofóniou. Katolicizmus však nie je náhodným súborom právd, vyznanie viery nie je arbitrárnym katalógom výrokov a nie je ním ani Katechizmus Katolíckej cirkvi. Všetko do seba zapadá. Tým, že katolicizmus ponúka symfonickú harmóniu, pomáha navzájom zladať všetky aspekty nášho života a usmerňuje našu lásku a vernosť správnym smerom.

- **Stanislav Zvolenský: *Trikrát sedem otázok Stanislavovi Zvolenskému* (1, s. 27–37, rozhovor Františka Mikloška)**

- V evanjeliu je opísaná udalosť z veľkonočnej nedele, ako Peter a Ján bežia k Ježišovmu hrobu. Ján pribehne prvý a pri hrobe čaká na Petra. Na obraze bežiaceho Petra a Jána, by sa dalo povedať, že Peter, ktorý beží pomaly a ťažšie, je predstaviteľom štruktúry alebo aj tej byrokracie a Ján mladý, rýchly, dynamický, plný sily je predstaviteľom ducha mladosti, nových nápadov. V Cirkvi je nevyhnutné, aby boli dobré štruktúry a k tomu je nevyhnutná aj určitá zdravá dávka byrokracie. Tieto štruktúry nemôžu jestvovať samozrejme bez ducha, bez ľudí, ktorí sa stanú nositeľmi Božích myšlienok, ktorí sú otvorení pre Božie vnuknutia a potom ich realizujú vo svojom živote. Vždy bude určité napätie medzi iniciatívami, ktoré vychádzajú zvnútra Cirkvi a štruktúrou. Cirkv štruktúry potrebuje a zároveň je nesená dopredu vždy Božím Duchom Svätým, ktorý pôsobí v ľuďoch a ľudia sa ním nechajú viesť.

- **Jan Rousek: *Tokijské květy* (1, s. 147–150, recenzia knihy Ludvík Armbruster s Alešem Palánem)**

- **Ludvík Armbruster**

- Líbí se mi sv. Augustin, který o zázracích říká, že Pán Bůh nikdy nedělá proti přírodě. Když se na řád věcí člověk podívá pořádně, zjistí, že všechno běží přirozeně. A Pán Bůh, který neuvažuje jako my lidé, má velmi elegantně od počátku do konce všechno pevně v rukou.

- **Dušan Škvarna: *Bremeno Uhorska v našich dejinách* (2, s. 61–93)**

- Zdôrazňovanie znakov dejín a kultúry väčšieho a dominantnejšieho národa, v tomto prípade českého, bolo o to vypuklejšie, o čo menej sa dali marxisticko-leninské kánony aplikovať na slovenské dejiny, na rozdiel od českých. Rozvinutejšie české historické prostredie, zakotvené v dynastickom českom kráľovstve a v zrelších civilizačných parametroch, vykazovalo podstatne viac javov, ktoré mohla marxisticko-leninská ideológia a propaganda zapasovať do svojej koncepcie pokroku, predstavujúceho hlavnú, takmer jedinú správnu vývojovú líniu. Tzv. české pokrokárstvo, zdôrazňované od husitstva cez českú reformáciu a národné obrozenie, sa vnímalo ako historický predvoj robotníckeho hnutia a komunistického hnutia. V slovenskom prípade sa takáto jednotliaca a kontinuálna línia nedala vyabstrahovať (...).
- (...) Slovenské dejiny vyznievali v oficiálnej kultúre, kde platil za kritérium vyspelosti iba marxistický model pokrokovosti, ako zaostalé a nezrelé. Tento fakt mal pre slovenskú kultúru vážne mentálne a hodnotové konzekvencie. Rad slovenských intelektuálov a umelcov sa naučil vnímať vlastné dejiny a kultúru českými očami, mechanicky a povrchné prenášať vzory a modely z vyspelejšej historickej a prítomnej českej reality na slovenské pomery, čo často viedlo a občas i v súčasnosti vedie k pohŕdaniu slovenskými historickými a kultúrnymi reáliami a k vyvolávaniu pocitu malosti, nevyspelosti, bezvýznamnosti. Negatívne vymedzenie slovenských dejín a s ním obraz ich bezvýznamnosti, útlaku a plebejstva dosiahli vrcholy najmä v 50. a 70. rokoch 20. storočia. Vďaka dlhodobému pôsobeniu negatívnej propagandy, školy i zábavy sa ich obraz u bežného Slováka ešte viac rozplynul, a tak sa mu vlastné dejiny zošklivili.

- **jezuita a filozof Ludvík Armbruster: *Jezuita z Tokia* (3, s. 18–23, rozhovor Magdaleny Čechlovskéj (Hospodářské noviny, 5. 4. 2012))**

- (...) My máme skloňovanie, časovanie, osobné zájmena. Nic z toho japonština nemá. Ta dokonca nezná ani vedľajšie vety. A prece vyjadriť, čo potrebujú. My si myslíme, že máme prirodzený pohľad na svet, ale ve skutočnosti jsme v tom jenom vyrastli.
- My v Evropě máme útlum křesťanství, aby v Asii a Africe mohli žít. Už je nebudeme kontrolovat, a oni se začnou rozvíjet.
- Když se rozhodnete, že půjdete na medicínu, tak už nepůjdete na strojírenskou fakultu. Každé rozhodnutí zároveň uzavírá řadu jiných možností.
- Utrpení nic nespraví, bolest nemá žádnou výkupnou cenu. Proto bychom se měli snažit pomáhat, aby lidé netrpěli. Výkupnou sílu má láska, která se nezalekne ani toho, přinést bolest, i oběť života. Byla to Ježíšova láska, která nás zase postavila na nohy. My jsme jen takoví ochotníci, jen se snažíme taky nějak tu lásku zahrát.
- Právě řešíme, jestli dovolíme Asiátům, Afričanům a lidem v Jižní Americe, aby se stali křesťany, aniž by se předtím museli přestrojit za Evropany.
- Evangelium je slovo o tom, že si nemáme zoufat, i když náš svět je právě na to zralý.
- **Jana Dragúňová: Neplodnosť a náhradné matky** (3, s. 85–89)
 - Technika, ktorá pomáha manželskému aktu, je prijateľná, technika, ktorá manželský akt nahrádza, je morálne neprijateľná.
- **Alexander Tomský: Ve znamení tolerance** (4, s. 51–53, príspevok k medzinárodnému sympóziu o knihe Vladimíra Palka *Levy prichádzajú*)
 - Lidé často ztotožňujú morálku se zákonem a co je zákonné, považujú za morálny.
- **Ján Dolný: Newmanova Idea univerzity** (4, s. 83–91)
 - Východiskom Newmanových úvah o vysokoškolskom vzdelaní je stanovisko, že prvoradým predmetom záujmu univerzity nie je veda, ale ľudia, ktorí na nej študujú. Tým sa univerzita odlišuje od výskumných ústavov a akadémie vied. Na tento personalistický predpoklad nadväzuje zásadná myšlienka celého diela: Poslaním univerzity je odovzdávať študentom univerzálne poznanie. Autor na jednej strane opiera toto tvrdenie o samotný tradičný názov najvyššej vzdelávacej inštitúcie, na strane druhej vychádza z podstaty poznania ako takého. Poznanie v stále platnom ponímaní je priblíženie sa alebo prienik mysle a reality. To znamená, že charakteristickou známkou poznania je otvorenosť, dobrovoľná neohraničenosť, prenikanie mysle do všetkých oblastí života, do celého „univerza“ skutočnosti. Možnosti poznania sú neobmedzené, ako je neobmedzené ľudské hľadanie pravdy.
 - Newman – hoci sám vlastnil myseľ génia – zároveň trvá na tom, že ľudský rozum nemôže do seba pojať naraz celú skutočnosť. Rozum na základe svojej konštitúcie je odkázaný na to, aby spracovával skutočnosť kúsok po kúsok; doslova „po jednom súste“. Ak teda rozum nedokáže naraz analyzovať viac ako určitý výsek reality, v čom spočíva celkové, celistvé, teda univerzálne poznanie? Podľa Newmana to možno charakterizovať ako vlastnosť ľudského intelektu nadobudnutú a prehlbovanú pri spracovávaní reality kúsok po kúsok, ktorá vytvára jednoliaty pohľad na skutočnosť. Pre myseľ vzdelaného človeka svet nie je zmesou nesúrodých podnetov, nesúvislých poznatkov a čiastkových informácií. Človek poznaním nachádza poriadok a formu, vytvára jednotu a harmóniu viacerých rovín reality odrážajúcej sa v mysli.
 - Jednota poznania však nie je výsledkom iba pasívneho prijímania informácií. Predstava, že na vzdelanie stačí zaplaviť študentov haldou poznatkov, je pre Newmana smiešna halucinácia. Poznanie je výsledkom intelektuálneho úsilia, ktoré tento materiál tvárni, triedi, okresáva, rozlišuje, spája a organizuje. V snahe získať pravdivý obraz skutočnosti „musíme sa povzniesť; skutočné poznanie nemožno získať na jednej rovine, musíme zovšeobecňovať, musíme vedieť redukovať, musíme pochopiť princípy a pomocou nich zoskupiť naše získané poznatky. Nezáleží na tom, či pole našej práce je široké alebo obmedzené; ovládať niečo znamená stále stúpať (v mysli) nahor.“ Autor upozorňuje, že odovzdávanie neutriedenej zmesi informácií bez osobného záujmu o študenta zo strany vyučujúceho môže ľahko v študentovi vzbudiť odpor k vzdelaniu alebo spôsobí roztrieštenosť jeho mysle na všetky strany a on sa uspokojí s povrchnosťou.
 - Možno povedať, že úvahou o možnostiach a zároveň prirodzených ohraničeniach ľudského rozumu Newman vyvracia mýty osvietenského racionalizmu a vracia sa k princípom klasického vzdelania. S určitou dávkou zjednodušenia sa dá klasická definícia vzdelania vyjadriť tak, že úlohou štúdia nie je urobiť z rozumu sklad kníh, ale naučiť rozum v poznatkoch listovať. V tomto zmysle G. K. Chesterton, pre ktorého bol Newman jeden z obľúbených autorov, vyjadril obavu o racionalistu, ktorý sa usiluje vpratať do hlavy celý obsah nebies. Výsledok je ten, že praskne hlava.

- [Newman] odmieta predstavu, že pravdivé je to, čo je užitočné; to čo študent uplatní v praxi. Newmanove úvahy na túto tému sú zvlášť aktuálne v dnešnej situácii, v ktorej sa zdá, že školy sú vydané na milosť a nemilosť „požiadavkám trhu“.
- Utilitaristická koncepcia vzdelania akoby zabúdala, že človek je viac ako jeho profesia, viac ako iba nástroj firmy alebo štátu; že je aj členom rodiny, priateľom, občanom, členom náboženského spoločenstva. Považovať za kritérium kvality vzdelania jeho praktickú využiteľnosť je v konečnom dôsledku tiež iba redukcia poznania (...).
- (...) Univerzálne vzdelanie ako kultúra ľudského ducha je v konečnom dôsledku aj tak užitočnejšie ako utilitaristické vzdelanie – ak pre nič iné, tak preto, že „človek s rozvinutými poznávacími schopnosťami dokáže pochopiť druhého. Človek, ktorý ich nemá, nerozumie ani sám sebe.“
- (...) Univerzita má byť priestor pre spoločné uvažovanie, dialóg, diskusiu; priestor, ktorý vytvárajú spoločne vyučujúci a študenti na základe priateľských vzťahov v spoločnej komunite zameranej na dosahovanie poznania.
- (...) Newman používa ako synonymum filozofie či univerzálneho poznania výraz „architektonická veda“, nie v zmysle architektúra, ale v zmysle systematického ucelenia, v ktorom myseľ rozlišuje medzi jednotlivými poschodiami poznania a nachádza jeho celkovú jednotu akoby jednej stavby. Newman si tento koncept požičal z Aristotelovej *Etiky Nikomachovej*.